

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ XLIX.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrieri nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 178.

Sâmbătă, 9 (21) Augustŭ.

1886.

Brașovŭ, 8 Augustŭ 1886.

Afacerea împăcării între guvernul unghuresc și Sașii din Transilvania încă totŭ se mai ventilă în unele diare interne și externe. Se asigură că și unii și alții ar fi înclinați spre pace și spre bună învoire. O credemŭ, dăr sub ce felŭ de condițiuni?

De câte ori nu ni s'a vorbitŭ și nouă din partea adversarilor de bună înțelegere; de câte ori nu au apelatŭ ei și la noi Români, ca să le întindemŭ mâna frățească și să trăimŭ în patriotică armoniă. Inșă sub ce felŭ de condițiuni?

Acăsta este grava, ba amŭ pută dice fatala întrebare, la care adversarii noștri politici ne rămânŭ datorŭ cu răspunsulŭ întotdeauna. Dăcă ceremŭ lămuriri ni se dice: veniți numai și vă apropiați de noi, cu cari aveți lipsă d'a trăi în armoniă. Despre aceea ca și ei să sēmțā necesitatea d'a se apropia de noi, ca și ei să cunoască că pentru dēnșii este necesarŭ d'a trăi în bună înțelegere cu noi, despre acăsta n'amŭ auzitŭ și n'amŭ cetitŭ de mulți ani încōce nimicŭ scrisŭ de Unguri, luândŭ afară scrierile în adevărŭ patriotice ale corbului albŭ între ei, ale lui Ludovicŭ Mocsary.

Compatrioții noștri Sași se află în momentele de față în aceeași situațiune d'a auzi multe vorbe și asigurări frumoșe despre intențiunile amicabile ale guvernului față cu ei, dăr de a nu vedē nici o faptă, care să-i convingă, că în adevărŭ s'ar tracta aici de-o împăcare, nu numai de-o capitulare deghisată.

Unŭ câștigŭ — dăcă așa se pōte numi — potŭ totuși înregistra Sașii, că adecă se vorbește de împăcarea lorŭ, se ține contŭ celŭ puținŭ pe hărțiā de acăsta esigență. Nu voimŭ să cercetămŭ aici mai deaprobe de unde vine interesarea oficioșilor unghuri pentru Sași. Ajunge să amintimŭ în trecătŭ că decisiunile corporațiunilor din Heidelberg, München și Berlinŭ și atitudinea presei germane în genere nu puținŭ vorŭ fi contribuitŭ la aceea, ca guvernamentalii unghuri să se declare deodată de mari amici ai Sasilorŭ.

Fōrte caracteristicŭ pentru relațiile dintre popōrele acestei țeri este inșă, că pre când în foile oficioșe din Pesta se variază tema despre împăcarea Sașilorŭ, în contra Românilorŭ din Ardealŭ se pune în lucrare o nouă agitațiune dușmănoșă.

În ajunulŭ întrunirii adunării generale a kulturegyletului din Ardélŭ șovinistii din vița lui Israelŭ credŭ de cuviință a alarma din nou națiā maghiară cu pretinsulŭ „periculŭ” ce ar amenința'o di partea „daco-românismului.”

Eri amŭ publicatŭ o probă de nerușinare jidovăscă, ce ne-a dat-o „Budapesti Hirlōp” în numărulŭ sēu de Duminecă. Corespondentulŭ semiticŭ alŭ acestei foi, pre când se preâmbila prin stradele Clușului, a avutŭ o viziune. I s'a părutŭ deodată, că Români nisuescŭ a deveni domni peste acăstă țēră și că „daco-românismulŭ” nu înșemnează nimicŭ altceva, decătŭ pofta de domniā, bunăoră ca maghiarismulŭ șovinisticŭ jidovescŭ de ađi.

Jidovulŭ „patriotŭ” găsește, că a începutŭ să se deștepte în Valahŭ conștiința de sine națională și că acăsta vine de acolo, că se credŭ urmașii vechilorŭ Romani și că ei suntŭ străvechii locuitorŭ ai Daciei, pe care au cuceritŭ o cu sabia împērații romani. Scopulŭ agitatorilorŭ dacoromâni — adauge elŭ — este de a lăți în poporŭ credința, că Maghiarulŭ s'a aședatŭ pe moșia strămoșăscă română și că acum trebuie datŭ afară, ca să se pōtā tolāni numai Valachulŭ în ea.

A trebuitŭ se presinte jidovulŭ unŭ asemenea tablou, pentru ca să pōtā ajunge la rezultatulŭ, că trebuie să se deștepte și conștiința de

sine maghiară Kulturegyletistă, ca să apere Transilvania de periculele grōznice ce i-au turburatŭ creerii pe stradele Clușului.

Era mare dispută odată despre adevăratele tendințe ale „Kulturegyletului.” Acum credemŭ că nu se va îndoi nimenea despre tendințele ce urmărește, dăcă în ajunulŭ fiăcării adunării generale trebuie să se pună în mișcare tōte condeiele jidovesci, ca să predispuā spiritele ațfândŭ în contra Valahilorŭ.

Suntŭ totodată — repetimŭ — fōrte semnificative aceste ațfări într'unŭ momentŭ, când pressa unghurăscă aduce pe tapetŭ cestiunea împăcării cu Sașii din Ardealŭ.

Acăstea trebuie să ne dea de gānditŭ și să ne convingă din nou, că numai în solidaritatea noastră națională mai putemŭ afla ađi unŭ rađimŭ pentru apărarea existenței noastre naționale amenințate.

Austro-Ungaria și Rusia.

Diarele rusesci nu încetăză a se ocupa de Austro-Ungaria. Ele îi atribuescŭ față cu Orientulŭ proiectele cele mai fantastice, și când nu o atacă directŭ, lasă celŭ puținŭ a se înțelegere óre-care îndoiială asupra acestorŭ intențiunŭ. Prezența archiducelui Carol-Ludovic la Peterhoff le-a datŭ o temă, pe care au începutŭ o să o exploateze. După ele fratele Impēratului ar avē misiunea să pregătēscă pe Rusia cu ideea de a vedē pe Austria anexându'și Bosnia și Herțegovina. Etă ce scrie în acăstă privință „Nowoje Wremja”:

„Se pare că aliații și prietenii noștri se pregătescŭ a exploata suprimarea portului-francŭ alŭ Batumului. Ómenii de statŭ austriaci credŭ că acestŭ actŭ, îndeplinitŭ de curēnd de Rusia, a mărītŭ sortii unei exploatări favorabile a cestiunei bosniace în sensulŭ unei anexări definitive. Până la ce punctŭ aceste speranțe suntŭ fondate le vomŭ vedea curēndŭ, pentrucă se anunță, că anexarea Bosniei și Herțegovinei va avea locŭ în cursulŭ lunei Septembrie (?). Suntemŭ fōrte curioși a vedē pe Austria realizāndŭ aceste dorințe fără a viola într'unŭ chipŭ veditŭ tratatulŭ de Berlinŭ. Dăcă puterile consimtŭ a lăsa să se violeze acestŭ tratatŭ tocmai acuma, manținēndŭ-lŭ în celelalte puncte ale sēle, ar fi o inconsecință din partea lorŭ. Din punctulŭ de vedere alŭ intereselorŭ Rusiei, noi dorimŭ numai ca soluțiunea chestiunei bosniace să fiā amānată pentru cāva timpŭ. Se potŭ produce mari schimbări în peninsula balcanică și în urma acestorŭ schimbări așa dișa delimitare a sferelorŭ de interesŭ ar rămānea literă mōrtă.

„Sovremennia Istretija” e mai și mai clarŭ în acăstă privință. Rēmāne inșă a se sci de unde și-a luatŭ aceste informații:

După tōte aparențele, Austro-Ungaria ar voi să profite din așa pretinsa violare a tratatului de Berlinŭ, care a fostŭ comisă prin suprimarea portului francŭ, Batumŭ. Ea va cere adheșiunea puterilorŭ și anexarea definitivă a Bosniei și Herțegovinei. În schimbŭ ea ar fi făgăduitŭ ca recompensă de a nu se opune la o intervenire a Rusiei în Bulgaria. Fiind că inșă o politică mai activă în Bulgaria pōte să ne aducă puținŭ profitŭ, și dăcă casulŭ s'ar întēpla, Austro-Ungaria ar fi în stare să se opună la acăsta.

Ignatieff despre Anglia, Austro-Ungaria, Turcia și Romania.

În numărulŭ dela 6 Augustŭ v. alŭ fōiei noastre amŭ comunicatŭ o parte dintr'o convorbire ce a avutŭ generalulŭ rusŭ Ignatieff cu corespondentulŭ țiarului „Zastava” despre relațiunile Rusiei cu Germania, Serbia și Bulgaria. Reproducemŭ ađi restulŭ convorbirii privitōre la relațiunile Rusiei cu Anglia, Austro-Ungaria, Turcia și Romania.

Despre Anglia generalulŭ Ignatieff dice: În Anglia singurulŭ Gladstone înțelegē, că ar fi mai avantajosŭ

pentru Anglia, dăcă ar sta în bune relațiuni cu Rusia. Dăr dăcă Anglia ar păși contra Rusiei, scimŭ ce avemŭ să facemŭ, atacămŭ India și proclamămŭ libertatea popōrelorŭ de acolo, care lānceșcŭ sub jugulŭ englesŭ. Comunicațiunile noastre în Asia se perfecțiōneză, și pōrele caută amicițiā noastră și Anglia ar putē esperia atunci, cu cine are de a face. Totulŭ atērnă de Anglia; vrea amicițiā cu noi, bine, vrea rēșboiu cu noi, érāși e bine, Rusia nu se teme de acestŭ rēșboiu.

Ce privesce pe Austro-Ungaria, generalulŭ Ignatieff crede să-i dea sfatulŭ, d'a renunța la peninsula balcanică. În punctulŭ amiciției austro-ungaro-germane, Ignatieff observă, că Austria nici unŭ avantajŭ n'a avutŭ dela Germania și n'are nici ađi; la acăsta se mai adaugă grija lui Bismarck pentru Germanii din Austria.

Cu Turcia dorește Ignatieff să trăiēscă Rusia în bune relațiuni. Rusia nu vrea să anecheze nimicŭ dela Turcia. În amicițiā cu Rusia, ar mai putē exista Turcia încă cāțiva ani în Europa, în casulŭ unui conflictŭ i se aduce peirea mai curēndŭ. Dăcă Turcii vorŭ merge alături cu Anglia, își vorŭ sāpa ei inșiși grōpa.

Despre relațiunile dintre Rusia și România, generalulŭ Ignatieff se exprimă într'acolo, că Români au o astfelŭ de inteligență patriotică, care Sērbilorŭ și Bulgarilorŭ le lipsesce. Români nu suntŭ Slavi, dăr față cu Rusia n'au fostŭ nici odată nerecunosători și sciu, că Rusia în casŭ de necesitate ar apēra independența Romāniei. Români suntŭ convinși despre intențiunile oneste ale țarului și poporului rusŭ și atātŭ de prudenți politicesce suntŭ, ca să vedă, că viitorulŭ lorŭ și-lŭ potŭ asigura în amicițiā cu Rusia. Raporturile dintre Rusia și România suntŭ sincere și Romāni nici nu-și ascundŭ simpatiile lorŭ pentru Rusia. În timpulŭ din urmă se pare că și Grecii vrēu să urmeze acăstă prudentă politică a Romānilorŭ.

SCRIRILE ŢILEI.

La serbările reuniunilorŭ sāsesci din țēră întrunite în Brașovŭ peste 1000 de participanți s'au întrunitŭ. Mercurŭ sēra în hala festivă frumosŭ decorată au fostŭ salutați de deputatulŭ Adolf Zay. Joi dimineța reuniunea pușcașilorŭ din Brașovŭ și din Bucuresci cu musica în frunte s'au dusŭ la casa de tragere la semnŭ. La amēđi a fostŭ prānđŭ comunŭ, presidatŭ de superintendentulŭ Teutsch, la care s'au ținutŭ numēroșe toastē. Totŭ Joi s'a deschisŭ și esposițiunea agricolă, la care au espusŭ și Romāni.

—x—

Consistoriulŭ archidieceșanŭ din Sibiu printr'unŭ cercularŭ face cunoscutŭ, că ministrulŭ unghurescŭ de culte și instrucțiune a dispusŭ, ca invēțătorii dela scōlele poporale, cari suntŭ supuși dispozițiunilorŭ articularului de lege XVIII din 1879 și n'au satisfăcutŭ încă datorinței lorŭ în acăsta direcțiune, potŭ face esamenulŭ de calificățiune din limba maghiară la una din preparandiile de statŭ autorizate spre acăsta și anume la 18/30 Augustŭ a. c. se pōte face acestŭ esamenŭ la preparandia de statŭ din Székely-Keresztur, la cea din Clușiu cu începutulŭ lunei lui Septemvre a. c. inșă numai la casulŭ, când se vorŭ insinua mai mulți candidați cu care ocașiune apoi acăsta preparandiā va fi specialŭ autorizată de ministeriu pentru ținērea de asemenea esamene. Cercularulŭ observă că, începēndŭ cu anulŭ scolarŭ viitorŭ nime nu va mai fi aplicatŭ ca invēțătorŭ fără diplomă despre cunoscința limbei maghiare, ér invēțătorŭ aplicați după anulŭ 1872 la stațiunŭ de invēțătorŭ fără diplomă pentru limba maghiară, vorŭ fi delăturați din posturile lorŭ. — Și asta înșemnează autonomiā scolară!

—x—

Despre scōla de statŭ din Gyerő Oșorheiu i se comunică lui „Ellenzék”, că la 8 Augustŭ a fostŭ pentru a treia óră bombardată cu petrii. Prima bombardare s'ar fi întēplatŭ îndată după înființarea ei, când ministrulŭ cultelorŭ pusese asupra locuitorilorŭ respectivi unŭ aruncŭ de dare de 5% pentru susținērea acăstei scōli, contra căruia — se dice — Romāni numētoși din acea comună ar fi făcută mare resistență. A

doua bombardare s'ă întâmplă acum e anul, pe timpul proclamației irredentei, acum s'ă întâmplă și a treia bombardare, prin care ferestrele numitei școli fură sfărmate cu desăvîrșire, ba se crede că acestu atentat ar fi țintit chiar la viața învățătorului, cu scopul ca prin acesta să fiă nimicită școla de stat. Suspiciunea cade pe Român, dintre cari unul fu și trasu la cercetare ca suspect. Corespondentul fôiei ũngurești presupune a fi o executare a planului urđit prin proclamația „irredentei”. — Marf ferbințeli trebuie că bântue capetele calumniatorilor! Numai Dumnezeu să se ndure de ei!

—x—

„Patrioți” nici în morminte nu vreu să ne lase în pace. Unu ore-care Szöke Albert din Budola își bate jocu în colonele lui „Ellenzék” despre înmormântarea bătrânului preotă român de acolo, care s'ă bucurat multu de dragostea și iubirea Românilor din acele părți. Mai virtosu însă își varsă foculu asupra preotului predicator, care cu ocaziunea aceea a îndemnat pe poporen să fiă solidari, să și iubescă biserica, școla și națiunea loră etc. — Țrtă-lă Dómne pe „patriotulu” că nu scie ce face!

—x—

Ghiață și furtună mare a nimicită la 12 l. c. o parte însemnată din cucuruzele, arborii și a făcutu stricăciuni mai multor edificii de pe teritorulu Devei. Din plantațiuni și mai vertosu din vii abia a țecea parte se mai pôte folosi.

—x—

Comitetulu fondurilor școlare din Năsăudu și-a început ședințele sale sub presiuni prefectulu Banffy.

—x—

Ni se scrie că la băile dela Sângeorz (ținutul Năsăudului în Ardelu) au fostu în vera acesta Români puțini, mai multă Evreime și Ungurime. — În decursulu anului viitoru societatea „Hebe” a hotărît de a clădi alte noue stabilimente pentru băi (scalde), ca așa să mai pôtă concura și cu alte băi din țeră, căci apa e bună, numai întocmirile nu erau destulu de confortabile până acuma.

—x—

Ni se scrie din Cămpeni cu data 4 Augustu v. că în 3 l. c. s'ă datu în locul numitu Poduri o petrecere, care a fostu foarte animată. Au luat parte la ea Români din tôte părțile. S'ă jucat numai românește, „Călușerulu” și „Bătuta” în costume naționale. Pe la 9 ore s'era s'au întorsu toți pe la casele lor, ducendu cu sine o noue și dulce amintire de viața de aramă ce este în Român.

—x—

Facem următorea întrebare d-lui pretor al Branului: De când la țergurile anuale ale Brașovului, care sunt libere, neguțatorii cari le cercetăz trebuie să aibă concesiune pentru a-și desfaca marfa și încă concesiune anume din pretorialulu Branului?

—x—

Unu mare tunel se proiecteză a se face între Comarnicu și Sinaia, de orece actuala liniă ferată de pe valea Prahovei este cu totul nesigură din cauza apelor.

—x—

Banca națională a României anunță că sconteză cupónele scrisurilor funciare urbane cu scadența de 1 Ianuarie 1887.

—x—

O altă bandă de tâlari s'ă ivitu în județulu Ilfov. „Voința Națională” țece că în s'era de 1 spre 2 Augustu, pe la orele 9, mai mulți tineri plecară la vânătoare spre comuna Afumați. Printre aceștia se afla și d.

M. Crișianu, directorulu prefecturei județulu Ilfov. Ajungendu la o distanță de vre-o 10 kilometri departe de Pantelimonu, tineri noștri fură întâmpinați de unu sătenu, care venea în fuga mare și speriatu le spuse să nu mai înainteze că o bandă de tâlhari a năvălitu asupra satulu Afumați și că elu ca prin minune a pututu să scape. Tinerii vânători își încărcară bine armele și înaintară spre Afumați; aci găsescu în adeveru satulu întregu în picioare în urmărirea tâlharilor, care erau în număr de 15 și care jătuise și rânise cu ciomegele vre-o 5 săteni, care se reînorceau din București, unde duseseră unu transportu de lemne. Din cei 5 râniti, 2 suntu foarte gravu. D. directoru alu prefecturei luă numai decătă măsuru ca acești doi râniti să fiă transportați la spitalulu Pantelimonu, unde se găsescu în cura mediciloru. Toți râniti suntu loviți la capu, aceștia au opusă rezistență; alții care nu s'au opus s'au alesu numai cu banu furati. D. Ionescu, suprefectulu plășii Dâmbovița, chemat în grabă de d. directoru alu prefecturei, sosi la fața loculu și amendoi începură cercetări. Se crede că tâlharii ar fi nisce lucrători dela fortificații și pară a nu fi Români, căci, după declarația unora din cei jăfuiți, ei nu vorbeau curat românește; se bănuiescu că ei trebuie să fiă Unguri s'eu Țigani. S'au arestatu 8 indiviđi, asupra cărora planează bănueli.

Industria de casă.

Sante-jude, 30 Iuliu (11 Aug. 1886.)

Domnule Redactor! Vă este cunoscutu, cumcă în Sante jude s'ă anunțat țenerea unui cursu de industriă de casă și, în paralelă cu acesta, altulu de aurăritu și coloritu.

Inceputu s'ă făcutu Lunu în 2 Aug. n. a. c. cu auritulu și coloritulu pentru ca intervalele, în cari se cerea așteptare după uscarea materiilor de lucru, să se pôtă folosi cu împletituri din industria de casă. În modululu acesta continuându-se, s'au predatu cunoscintele de lipsă din ramulu aurăritulu și coloritulu atât în modu teoreticu cât și practic. Descoperirile făcute în decursulu acestor lucrări ne-au convinsu pe deplin despre secretulu acestui ramu de industriă, prin care se exploateză în modululu celu mai esagerat din partea aurarilor de profesiune pungile publiculu, care voiescu a-și satisfaca gustulu rău esteticu în privința decorulu casei. Unu lucru, ce costă 20—30 de cr. și o lucrare ușoră de 2—3 ore, ilu plătescu publiculu cu prețurile scumpe de 10—15 fl. fiind sedusu prin orbirile speculantulu aurar. D-lu universitaru Aurelu Simonu, împărțășind amănuntele acestui ramu de industriă, a predatu poporulu român prin cei 14 ascultători, învățatori, profesori, preoți și teologi absoluți, o comoră foarte mare de cunoscinte în direcțiunea acesta.

Aprețindu bunăvoința și nobilele intențiuni, cari au condusu pe d-nulu Simonu la hotărirea de a aduce astfel de servicii națiunei noastre, ne simțim foarte obligati față de d-sa și-i vom păstra cele mai plăcute suveniru pentru viitoru, aducendu-i totodată cele mai căldurose mulțămiri.

Lucrările, aparținătoare ramulu industrialu de împletituri, se urmēză cu multă stăruință sub zelosa conducere a d-lui învățatoru Petru Grama; cele dintăiu împletituri se facu din papură, urmēză apoi cele din răchiți și în fine de paie și din pipirig. Resultatulu finalu nu vom întârzi a-l comunica la timpululu s'eu.

Unu participantu.

De ale școlei.

Rodna-vechiu, în 7 Aug. 1886.

În unu legendaru ungurescu edat în Budapesta la 1880 de Dr. Kis Aron et cons., prelucratu pentru alumnii preparandiilor de ambe sexe, pe pagina 231 et seq. am aflatu o bucată, cu titlu: „Ore am eu aplicare spre acesta?” (După P. Page de A. György).

Cuprinsulu acestei bucată, care e tradusu în limba maghiară, e plinu de învățatură și foarte instructiv pentru totu insulu, care voiescu a se dedica carierei învățatorescu.

Luându în considerare, că chiar acesta e luna, în care se decidu tinerii pentru o carieră ori alta, aședără și pentru cea învățatorescu și luându în considerațiune rolulu celu importantu, ce-lu are învățatorimea pentru promovarea bunăstărei poporulu și asigurarea viitorulu nostru în specie: rogă pe onorata Redacțiune se binevoiescu a da locu cuprinsulu acelei bucată, care în traducere româneșcă e următorulu:

Cându cineva voiescu a lua asupra-și oficiulu învățatorescu, s'eu se cugetă a începe pregătirile la oficiulu învățatorescu, credu, că prima întrebare i va fi: „Ore am eu aplicare spre aceea?” Acestă întrebare e una dintre cele mai ponderose. Nu voiescu a micșora nici cătuși de puținu talentulu naturalu, ponderositatea facultății intelectualu, despre care recunoscă fiăcare cu dreptu deplinu că are o însemnatate atât de mare, în ceea ce priveșcu oficiulu învățatorescu. Însă aplicarea adevărată a învățatorulu e aplicare, care nu priveșcu exclusiv la avantajulu materialu, d'eu voiescu a aduce celu mai mare folosu aceluora, pe cari trebuie să-i instruiescu; e aplicare, care esamineză mai înainte de tôte natura, aptitudinea spiritulu omenescu și tremură de responsabilitate, cându se încercă a fi crescătorulu acestui spiritu; e aplicare, care priveșcu aurulu de unu grunțu pământescu demnu de urgisitu, cându ilu asemănă cu acea p'etră pururea durabilă, pe care trebuie să o aducă la lumina ției, ca să strălucescă totdeuna; e aplicare, care batjocurescu orice idolu pământescu și liniștirea consciinței o priveșcu de cea mai mare țintă; e aplicare, care scruteză seriosu ce e dreptu și respinge resolutu totu ce e greșitu; e aplicare, ce cunoscă și stimeză în fiăcare copilul mâna lui D-șeu și arde de dorulu se aibă ocaziune a desvolta discipulu până la celu mai înaltu gradu ce numai se pôte, o aplicare ca acesta e cea dintăiu, care trebuie să fiă în învățatoru și fără de care nici talentulu celu mai strălucitu nu e în stare a-lu face eminentu în oficiu.

Celu ce voiescu a păși pe cariera învățatorescu face foarte bine, decă își trage s'ema seriosu. E unu lucru ușor a lua asuprași oficiulu învățatorescu fără nici o pregătire; e ușor a-lu purta fără acea consciință de sine, pe care o pretinde totdeuna consciința nobilă, d'eu nu e așa ușor a corege erorea, ce o pôte cauza o simplă rătăcire în sufletulu copilulu atunci când rătăcirile se pot întâmpla foarte ușor.

În școlile noastre suntu mulți învățatori, în cari nu esistă acea aplicare spre lucrulu lor, despre care am făcutu amintire aici. Mulți nu numai că nu cugetă, ca să se prepare spre lucrulu lor, ci directu din comoditate personală își alegu această carieră și nu rar cu acea convingere, că nu suntu apti spre altu lucru. La o altă carieră de viață nu obvine așa ceva. Juristulu nu pôte ajunge până atunci la vre unu tribunalu, până când nu și-a finitu pe deplinu preparările și încă și atunci lu aplică cu grijă. Mediculu trebuie să trecă peste unu cursu lungu de studiu și pe lângă acesta încă peste unu restimpu la sate, unde trebuie să se lipsescă și de lucrurile

FOILETONU.

Cele trei mărăritare din începutulu renașterii italiene.

(Studiu archeologicu de Severu Mureșianu).

(Urmare.)

După planurile lui Brunelleschi, Francesco della Luna a edificat la 1421 spitalulu copiilor inocenti în piazza dell' Annunziata, a căru logia e de o frumoseță rară. De pre lespedea capitelulu columnei corintice se rădică imediatu arcurile, aședără fără architrav, fris și geison. Între aceste arcuri se află copilași în fașă, medailóne foarte frumose de Andrea della Robbia.

Cosimo di Medici, care pre aceste timpuri era sufletulu poporulu florentinu, a avutu o agerime extraordinară în cunoscerea și alegerea talențorulu, pe cari le grupase în jurulu s'eu dându-le nutrementu și ocaziune a se desvolta și a luci în adevărata loră splendor. Elu a fostu unu adevăratu principe pentru popor, care a spesat din casa sa proprie sume enorme pentru zidiri și întocmiri publice, lăsându pesterității acele amintiri neperitóre ce nu se pot întuneca de cele ale principilor și regenților iubitori de gloriă, d'eu cari suntu produsele sbaterei și stórcerei poporulu nefericitu.

Brunelleschi încă a fostu de densulu încărcatulu cu cele mai înalte onoruri și însărcinatulu cu întreprinderi

ce numai densulu a și fostu în stare să le résolve atât de strălucitu. Așa baza di Fiesole edificată pre spesele lui Cosimo este opera lui Brunelleschi, una dintre cele mai frumose și grațiose complexe de edificii. Aci biserică este numai cu o naia, boltită cu barile, pre delături însă are capele, cupola este foarte modestă. Atrăgătoru este curtea cu logiele ei deschise. Brunelleschi a desvoltat cea mai mare atențiune în arangearea rectoriului, a dormitoarelor, a noștelor, a bibliotecii și a tuturor întocmirilor ce suntu indispensabile la o mănăstire. Ornamentarea desvoltă o mare simplitate, se vede cum tôte suntu astfel calculate ca complexulu s'eu dea cea mai curată și atrăgătoare armoniă.

Cosimo l'a însărcinat asemenea s'eu facu unu planu pentru unu palat ce avea de cugetu să edifice. Brunelleschi cu mare zel s'ă pusu pe lucru, făcendu unu planu care lui Cosimo i s'ă părutu prea grandiosu și ca să nu stîrnescă mai tare invidia contrarilor s'eu acceptă pre cela alu lui Michelozzo Michelozzi.

D'eu totuși s'orte l'a favoritu ca s'eu desvolte talentulu s'eu arhitectonicu pentru edificele prosane în modululu celu mai splendidu în polozzo Pitti începutu în anul 1440.

Acestu palat este modelulu palatelor florentine, în elu se rădică rustica la cea mai mare însemnatate. Aceste bassage uriașe, cari numai la cante suntu netezite,

dau palatulu unu aspectu foarte seriosu și impunător, elu pare că desprețuescu ori ce decorațiune. Proporțiunile suntu grandiose. Și fiindcă parterulu pre timpurile aceste serveșcu mai multu pentru trebuințele accidentali, de aceea ferestrele lui suntu micuțe în formă quadrată. În celelalte două etage însă ferestrele se desvoltă în formă semicercuală la colosala mărime mai de 7 metri în înălțime, și 4 m. în lățime. Aceste la olaltă facu una din impresiunile cele mai sublime asupra spiritulu privitoru. Palatulu Pitti a fostu până în seculu alu XVIII mereu completat. Sub conducerea sa nu a fostu decăt numai cei 6 ani ultimi ai vieții sale active, adecă până la anul 1446.

Afară de aceste edificii de mare însemnatate Brunelleschi a mai făcutu în viața sa planuri pentru diferite zidiri arhitectonice în cari pulsēză aceea armoniă curată a formelor antice ce o am aflatu și în operele lui grandiose.

Acestu bărbat de statură neînsemnată avea ascunsu în corpulu s'eu acelu sufletu bun și nobilu ce i-a căștigat respectulu, simpatia și iubirea contimporanilor s'eu. Mai multu însă numele i-a fostu, este și va fi în tôte timpurile glorificat. Osămintele lui zacu în S-a Maria del Fiore în naia laterală dréptă cu chipulu s'eu de marmoră sculptat de școlariulu s'eu Buggiano.

Stilulu goticu italianu care s'ă conservat până în

cele mai necesare, ca să și facă esperințele prime, înainte de ce ar fi chemată a cura pe bolnavi. Trece un timp îndelungat până când își câștigă omenii încrederea în el, ca să le ajute în necesarile grele și nu rar se întâmplă, că își petrece cea mai frumoasă etate a vieții înainte de ce și-ar fi putut câștiga domiciliul.

La învățător însuși nu există casă de natura acesta. El poate ajunge în sanctuarul sufletului fără greutate, lui îi sunt încredințate spre conducere interesele cele mai delicate ale ambilor lumi încă și în cazul acela, când activitatea sa nu are altă motiv decât acela, că nu e în stare a evalua pe altă cale din timp câteva luni, și nu are altă destoinicie spre acesta, decât aceea ce poate câștiga în mod neprecugetat. În „Journal of Education” descrie această stare de lucruri un dăruitor scriitor în modul următor:

„Totuși strengarului”, care a petrecut patru ani între pereții unui gimnasiu; totuși servitorului nemulțămîtu, care nu e destul de desru ca să și poată conduce comerțul unei prăvălii mici de sfărnaș; totuși economului înier, căruia după lucrurile de veră îi rămâne presternă puțin timp liber, cu o vorbă totuși tinerească, care scie, „că nu e destul de apt spre altă carieră, se crede pe deplin calificat spre a transforma nesciința și debilitatea etății copilărești în virtutea, facultatea și înțelepciunea etății mai mature, ca să facă din o ființă, cea mai plâpândă și mai fină, ce a format-o natura, o ființă înzestrată cu facultate intelectuală și curajoasă, care se dominează în lumea spirituală, să facă din ea explicator și stimulatorul Dumneștrei, ba, așa zicându, aproape reprezentantul aceleia.”

Mulți dintre aceia, cari funcționează în școlile publice ca învățători, își propun altu scop. Se poate, că înșiși ei sunt școlari și încă în unu institutu mai înalt și numai de aceea și-au luat asupra și chemarea acesta, ca să aibă unu mijlocu acomodat spre crearea sumei de lipsă pentru susținere și de aceea scopul de căpetenie e ca să și continue studiul, și așa cu școlile voiesc a tracia câtu mai ușor. Alții privesc această chemare numai de unu grad spre unu stat cu mai mare vedită — după părerea lor — aceștia țin astă chemare timporală peste măsură uricioasă și nu simțesc bucuria mai mare niciodată, decâtu când sosese ora să poată libera copiii acasă. Astfelu de învățători nu au aplicare adevărată și pre lângă aceea, că activitatea lor e cu totul totuși fără rod, li se espun discipulii câte odată pericoleloru fără capetu deși prevedința îngrijese de ei în modu neexplicabil.

Învățătorul trebuie să fiă pătunsu pe deplin de chemarea sa. Trebuie să simțescă ponderositatea aceleia. Trebuie să scie, că rătăcirile și erorile sale, deși nu-lu nimicesc pe el, formeză în continuu nedreptate față cu copiii. Nu e destul decât zice: „Facu acesta în necunoscința de cauză ori contra voinței mele.” A ocupat unu postu, unde și înșasi nesciința e păcatu și în carele indiferința față de bună-starea altora e egală cu omorū plănuită. Tocmai așa ar pute presupune ore cine despre sine, că e medicu și ar prescrie arsenicu fără a sci rezultatul celui ce pătinesce de stomachu.

Nesciința nu e scusă potrivită în astfelu de casuri, fiindcă primirea acestui oficiu condiționează, că posede dexteritatea și pregătirea recerută.

Așa der precumpănescă și bine învățătorul, că ore are elu aplicare spre această carieră și numai atunci se

*) Credu, că e și superflu a pomeni, că șirele aceste se referesc la starea învățământului americanu. De 30 ani încoco s'au întâmplat multe și acolo.

se apuce de ea, decât a esaminatū seriosu felul și responsabilitatea aceleiași, decât își folosese puterile cu cel mai mare entuziasm spre a se pregăti spre oficiul acesta sublimu.

Preste tôte însuși se fiă siguru când pășese în școlă, că motivele sale sunt așa de clare, încatu cu acele ar pute sta înaintea feții Atotștiutorului.

Iuliu Popu, învățătoru

Podul peste Dunăre.

Doze linii ferate au fost proiectate pentru a lega România cu Dobrogea, acestea sunt: linia Făurei-Fetești, punctu situat la Dunăre în dreptul Cernavodei, și București-Fetești prin Urziceni și Slobozia.

Cea dintăiu linia are de scopu d'a deservi comerțul Moldovei la Dunăre și de aci prin Cernavoda la Constanța portul nostru maritim la Marea-Negră; cea de a doua are de obiectu d'a deservi comerțul României de dincoco și de dincolo de Oltu totuși la punctul Constanța, și ambele linii împreună, comerțul internațional în legătură cu Orientul și estemu-Orientu.

Ambele aceste linii sunt aproape terminate și de tōmnă se speră a fi puse în circulațiunea publicului. Preocuparea generală este podul peste Dunăre dela Fetești la Cernavoda pe o întindere de 14 kilometri aproape. S'a anunțat părerea că până la construirea unui podu definitiv, se se construiesc unu podu provisoriu pe vase care se primescă trenurile la Fetești și se le transporte la Cernavoda. Acestă parere însuși împedându-se de faptul, că iarna acestu podu nu va putea funcționa din cauza gheții, guvernul român a renunțat la ea și a rămasu la ideea d'a construi unu podu definitiv pentru care a și fixatū adjudecațiunea pentru ziua de 25 Noemvrie anulū curentu, așa după cum am arătatū printr'unulū din numerile nostre trecute.

Acestu podu urmându a fi celū mai mare podu din Europa, acela care va reuși să ia construcțiunea lui, își va lega pentru eternitate numele de acestă colosală lucrare, și și va statornici în Europa și chiar afară din Europa o reputațiune, care l'ar face stăpănu pe orice întreprindere însemnată. — „Curierul financiaru”.

Ultime sciri.

Berlinu, 17 Augustu. — Consiliul municipalu n'a primitu invitarea ce i-a făcutu administrațiunea comunală din Pesta pentru a trimite delegați ca să asiste la serbările jubileului ce se voru celebra cu ocaziunea celui d'alu doilea centenaru alu reluării Budei.

Viena, 17 August. — „Tagblatt” e informatu că s'a făcutu o ore care apropiere între Serbia și Bulgaria și că prin urmare reluarea raporturilor diplomatice între aceste două țeri e apropiată.

Viena, 17 Augustu. — Ducele de Cambridge comandantul șefu alu armatei englezesci, a primitu invitațiunea ce i-a făcutu împăratul Austriei de a merge la Galiția ca să asiste la marele manevre ce se voru face acolo în curându.

Dublinu, 17 Augustu. — Turburările urmază în Irlanda.

Berlinu, 18 Augustu. — „Gazeta de Voss” spune că decât știrea despre o pretinsă convențiune între Turcia și Rusia ar fi adevărată, ea ar lumina întrevorbirile dela Kissingen mai bine ca ori ce comunicare oficiosă și că, decât Turcia nu

se va smulge din brațele Rusiei, ea nu va găsi nici sprijinul Germaniei, nici alu Austriei.

Constantinopolu, 17 Augustu, (Cale indirectă). Patru ulemale atașate la Palatu ar fi fostu arestate, pentrucă au criticatū pe Sultanu că a primitu de curendu unu daru din partea Țarului ce consista în o blană de Zibelină prețuită o sută de mii de ruble. Aceste ulemale ar fi ăisū într'o conversațiă privată, că Sultanii de altă dată făcū, de nu primiau astfelu de daruri, adăogându că Țarul ar fi trebuitu să reserve asemenea cadouru pentru nisce Suverani ca emirulū din Bukara. Cerculă scirea că prințulū Bulgariei a telegrafiatū ca să cēră ajutorulū Sultanului contra inamicilorū sei. Cercurile politice credū că prințulū voesce astfelu și prin tôte celelalte acte ale sale, să facă pe Sultanu să primescă revisuirea statutului Rumeliei în sensulū unirii actuale, fără de care prințulū ar fi datu josu de inimizii sei din năuntru.

Montevideo, 18 Augustu. Ieri s'a trasu o lovitură de revolveru asupra președintelui republicei Uruguay și l'a atinsu ușorū la obrazu. Mulțimea măcelări îndată pe asasinu.

Triest, 18 Augustu. S'au constatatū erī 23 casuri de coleră și 6 decese.

Tranik, (Carniolia), 18 Augustu. S'au semnalatū 4 decese cauzate de coleră.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

LONDRA, 20 Augustu. — Discursulū tronului, din incidentulū pacinice deschideri a parlamentului, nu amintese nicidecum de afacerile esterne, arată rezultatulū ultimelorū alegeri, care a confirmatū hotărîrea parlamentului trecutū privitoru la bilulū Homerule irlandezū, anunță câteva proiecte de credite și apropiata amânare a parlamentului.

Bibliografiă.

„Convorbiri literare”, revistă lunară, științifică-literară; apare în București, sub direcțiunea d-lui Iacobu Negruzzi (Strada Romană 25). Prețulū abonamentului: pentru România 20 lei, pentru Transilvania și Ungaria 15 lei pe anu. — Nr. 5 dela 1 Augustu are următorulū sumarū: P. Th. Măssir, — Noțiunea valorii; G. Bengescu - Dabija, — Pygmalionu, regele Fenicie (Actulū V); I. T. Mera, — Feta de împăratu cu stea în frunte (Poveste); C. Schuhhardt, — Cum se descopere unu valū romanu (Trad. de D. Bogheanu); Stefanu Velovanu, — Inducțiunea în morală; M. Gregoriadi de Bonacchi, — Nani, Nani puilulū mamii (Poesii); Elena Sevastosu, — Poesii populare; Societatea geografică romană; Bibliografiă; Corespondență.

„Școlă și familia”, fōia pentru creștere și învățământu; apare în Brașovū de 2 ori pe lună și costă: 3 fl. pe anu, 1 fl. 60 cr. pe 1/2 anu, 1 fl. pe 1/4 anu; pentru România 10 franci pe anu. Directorū: Stefanu Iosifū; Redactorū resp.: Ionu Dariu. — Nr. 9 dela 1 (13) Augustu conține: Higiena școlară, studiu pedagogicū-higienicū, de I. Dariu (urmare); Ceva relativu la propunerea limbilorū clasice în gimnasiu (urmare), de I. Dariu; Lecțiunū din învățământulū religiunei în școlile primare, de Iosifū Aronū, învățătorū în Rășinari; Studii asupra stării actuale a școlilorū nostre împreunate cu combaterea defectelorū și indicarea remediilorū, de I. D. Petruscu; Cugetări din praca educațiunei, de I. Dariu; Diverse; Bibliografiă; revista diarelorū.

Editorū: Iacobu Mureșianu.

Redactorū responsabilū: Dr. Aurel Mureșianu

prima jumătate a seculului alu 15-lea își ia pentru totdeuna rămasu bunū dela pământulū Italiei, fiindu substituitū cu formele și detaliurile antice redesteptate de Filippo Brunelleschi. Succesorii acestui mare arhitectu complexū de mărimea concepțiunei lui, de profunditatea lui în studiul arhitectonicu și de agerimea sufletului seu întru alegerea și întrebuintarea acelorū forme, nu simțescū acea putere internă de a încerca ceva nou, ci suntū mulțămii de a pute merge în direcțiunea deschisă și arătată de elu, uimindu-se mai târziu numai a observa o severitate mai mare în compresiunea formelorū arhitecturii antice.

Cu câtū istoria arhitecturii este mândră că posede mai multe talente cari s'au dedicatū serviciilorū ei, cu atātu numele lui Filippo Brunelleschi lucesce mai splendidu în prețioasa lorū cetă.

Sculptura și Ghiberti.

În o stare tristă și demnă de compătimitu a ajunsu sculptura în decursulū evului mediu în Italia. Se pare că ea a uitatū pentru totdeuna de acea claritate a formelorū de acea perfecțiune a studiului anatomicu și a executărei tehnice, pe acea putere sublimă de a da marmorei și metalului espresiunea divină în privirea și figura statuelorū ăieilorū mitologici. Și în adevărū sufletulū privitorū uimitū în suprema admirațiune numai la umbra prestațiunelorū timpului de aurū a Grecilorū

și Romanilorū, câtă deprimațiune trebuie să simtă privindū marele abisū ce a produsu în astă artă barbarismulū timpului necruțătorū.

Sculptura la Italiani până cătră capetulū evului mediu este degradată, din înălțimea demnității sale ca artă, la simpla profesiune mecanică a unorū pietrari, în cea mai mare parte lipsiți de celū mai puțin simțemētū artisticū, ale cărorū produse dau atestatele cele mai evidente despre necunosțerea și indolența lorū față cu acuratețea formelorū, a proporțiunelorū și a studiului anatomicu. Lucrurile lorū țepene de o extremă duritate și barbariă mai curându se potū considera de nisce caricaturī, decâtu să poată face o pretensiune câtū de mică artistică.

Pre la mijloculū seculului alu 13-lea însuși apare în Italia mijlociă marele meiestru Nicolò Pisano, căruia îi este datū să redestepte frumșetea formelorū anticității, noblețea și maiestatea lorū, ce părea cu totul dispărută. Elu este mai multū îmbolditū de reliefurile romane. Deși succesorii lui nu au urmatū în direcțiunea deschisă de densusulū, totuși sculptura se avētă dela durulū barbarismū și câștigă mai multū simțemētū pentru natură. Figurile suntū în mișcare mai vivaci, formele lorū mai chiare, se simte marea deosebire față cu lucrurile de mai nainte.

O aparițiune nouă referitoru la tehnica sculpturii

italiane este Andrea Pisano. Elu este renovatorulū vērșărei metalului. Trecuse peste o mii de ani de când nu s'a produsu în Italia ceva originalū și de Dōmnē ajutatū în astă direcțiune. Andrea Pisano își câștigă mare renume prin finirea portalului osticū alu baptisterului florentinū executatū după desemele renumitului pictorū și arhitectu Giotto.

Compozițiunea reliefurilorū acestui portolū nu costă ca până aci din o mulțime de figurī grămădite peste olaltă, ci din puține, cari suntū ordinate cu multă pricepere corēspondēndū adevăratului stilū a reliefurilorū.

În a două jumătate a seculului alu 14-lea aparū mai mulți sculptori pe pământulū Italiei, cari formeză puntea de trecere dela stilulū evului mediu la alu multū aprețiatei renasceri italiene. Între aceștia aflămū pe renumitulū Andrea di Cione numitū și Orcagna, care escelază în sculpturile tabernaclului din Or San Michele ale căruī compozițiunū suntū de o mare nobleță și multă armoniă.

Afară de sculptorii din Toscana suntū Milanulū, Verona, Veneția, Padua, Bologna și multe alte orașele din Italia, cari au sculptorii lorū a le înfrumșeta bisericile, palatele și mormintele cu sculpturī, cari suntū ultimile prestațiunū ale stilului goticū-italianū.

(Va urma.)

Cursul la bursa de Viena din 19 Augustu st. n. 1886.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including gold and paper rents, interest rates, and various securities.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficiala dela 5 Augustu st. v. 1886.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pletei Braşov

Table with exchange rates for Braşov, listing various currencies and their values.

Nr. 2562/1886.

Publicaţiune!

Fiindu completu gata prescrierile dărei pentru anulul 1886, se provocă, în sensulu §-lui 36 alu articolulu de lege 44 din anulul 1883, toţi dajdierii, ca, spre scopulu prescrierii dărei loru pentru anulul 1886, se se prezenteze cu libelele loru de dare la oficiolatu oraşenescu de dare celu multu până în 15 Novembre a. c. pedepsindu-se la casu contrarulu aceia, caru nu işi voru pute scusa imposibilitatea ca se se prezenteze, cu o pedepsă de ordine dela 1—5 fl. v. a.

Braşov, 10 Augustu 1886.

Oficiulu oraşenescu de dare.

Avisu d-loru abonaţi!

Rugamū pe d-nii abonaţi ca la reînnoirea prenumeraţiunei se binevoiască a scrie pe cuponulu mandatulu postalū şi numerii de pe faşia sub care au primitu diarulu nostru până acuma.

Domnii ce se abonează din nou se binevoiască a scrie adresa lămuritu şi se arate şi posta ultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potu face cu începerea dela 1 şi 15 ale fiecărei lunī, mai uşorū prin mandate postale.

Adresele ne rugamū a ni se trimitte esactū arătându-se şi posta ultimă.

PREŢULŪ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungaria: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for 1 year.

Pentru România şi străinătate.

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 10 franci for 3 months, 20 for 6 months, 40 for 1 year.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulu trenurilor

pe linia Predealu-Budapesta şi pe linia Teiuşu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predealu-Budapesta, Budapesta-Predealu, Teiuşu-Aradu-Budapesta, and Budapesta-Aradu-Teiuşu. Includes columns for train types, times, and stations.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.